

***Biologie člověka a základy
zdravovědy 1 a 2***

Přednáška 2

- **Embryopatie** – poškození embrya; malformace
- **Fetopatie** – poškození plodu; ne velké malformace, ale MR
- **Teratogenní vlivy:**
 - a) *fyzikální* – záření (rtg.) – poškození mozku, očí, MR, úrazy
 - b) *chemické* – léky, drogy, alkohol (fetální alkoholový syndrom)

http://www.vrozene-vady.cz/primarni-prevence/pdf/Na_alkohol_velky_pozor.pdf

c) *biologické* – viry (zarděnky; očkování ve 2. a 12.roce) -oko, ucho, srdce), bakterie, paraziti (toxoplazmóza), chronická onemocnění matky (diabetes), imunologické (Rh - faktor)

www.vrozene-vady.cz/primarni-prevence/pdf/Infekce_v_tehotenstvi.pdf

PREVENCE:

- <http://www.vrozene-vady.cz/vrozene-vady/> (VVV)
- <http://apps.szu.cz/czzp/vvv/zasady.php> (Mysli na mě včas)
- www.vrozene-vady.cz/primarni-prevence/index.php?co=download
- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315080042-tep-24/211411058130010/video/> Zjištění VVV
- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315080042-tep-24/412231100222022/video/> Kouření v těhotenství

Porod

- Hormon oxytocin (hypotalomo – hypofyzární systém)
- Doby:
 - 1) otevírací
 - 2) vypuzovací
 - 3) lůžková
- Smršťování dělohy – kojení
- Rizika: hypoxie, porodní trauma, infekce
- Novorozenecká lebka
- https://www.google.cz/search?q=novorozeneck%C3%A1+lebka&biw=1366&bih=662&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwin_s4W7usvPAhUDaRQKHZ0QC1kQ_AUIBigB&dpr=1#imgrc=gwwosnmO9YwmvM%3A

Kyčelní kloub: screening (novorozenec, 6.týden, 3-4.měsíc), ultrazvuk

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10315080042-tep-24/211411058130008/titulky/>

Zakřivení páteře: 3.měsíc – zvedání hlavičky (krk -lordóza), 6.měsíc – sedání (hrudník – kyfóza), 12.měsíc – stoupání (bedra – lordóza)

Ontogenetický vývoj dělíme na období:

A. prenatální – 1) zárodečné 2) plodové

B. perinatální (od 26. týdne vývoje do 4. týdne po porodu)

C. postnatální

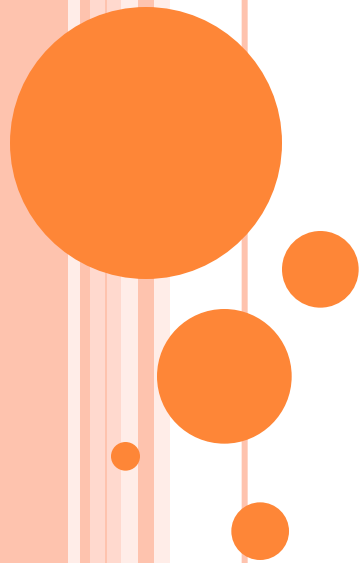
- 1. novorozenecké
- 2. kojenecké
- 3. batole
- 4. předškolní věk
- 5. mladší školní věk
- 6. starší školní věk
- 7. období dorostového věku
- 8. období plné dospělosti (18-30 let)
- 9. období mladého věku (30-45 let)
- 10. období středního věku (45-60 let)
- 11. období stárnutí (60-75 let)
- 12. období starého věku (75-90 let)
- 13. období stařecké (nad 90 let)

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315080042-tep-24/212411058130009/video/> Vývoj dítěte

**Růst a vývoj dítěte -
charakteristika - kojenec –
nejčastější patologie, výživa
kojenců - přirozená a umělá**

KOJENEC

- **Kojenec** je označení pro vývojové stadium dítěte ve věku 6 týdnů až 1 rok.

ZÍSKANÉ SCHOPNOSTI V TOMTO OBDOBÍ

- Otáčení a zvedání hlavičky
- Sezení, lezení a později i chůze
- Sahání po věcech, jejich přitahování
- Smyslové vnímání
- Sledování okolí

SOCIÁLNÍ A DUŠEVNÍ VÝVOJ

- Poznávání sebe v zrcadle
- Radost z aktivních her- smích (zvedání nad hlavu)
- Nebojí se cizích lidí
- Napodobování cizích zvuků
- Aktivní při hrách s tleskáním (paci pacičky)

ROZVOJ ŘEČI

- První pokusy 4-5 měsíců (vrnění, broukání, pištění, mlaskání,.....)
- Naslouchání cizích hlasů – v 6 měsících pozná hlas matky a otce
- Vyjadřování nálady (v 6 měsících)
- První slůvka **mama, tata, baba,...**
- První řeč okolo 11- 12 měsíce

VÝBĚR HRAČKY

- Jasně barevná
- Snadno uchopitelná
- Lehká a snadno manipulovatelná
- Vydávající zvuk
- Bezpečná!!!!

BEZPEČNÁ HRAČKA

- Nesmí být malá (spolknutí)
- Nikoli alobal, igelit a jiné přilnavé obaly (udušení)
- Nic s polystyrenu, měkké gumy (spolknutí úlomků---
--nejsou vidět pod rentgenem!!!!)
- Neostré předměty!!! (nůžky, plechovky,...)
- Časopisy, knihy,..(škodlivá je tiskařská barva)

SPÁNEK

- Výběr vhodné postýlky (s postranicemi)
- Čím je dítě starší, tím ubývá a vyhraňuje si přesné časy na spaní (pravidelnost)
- Mezi 7-9 měsícem nechce usínat samo bez matky
- Okolo 9 měsíců už usíná automaticky, mozek mu řekne když má jít spát.

STRAVA

- Přirozená (kojení)
- Umělá (náhražky mateřského mléka,..)

KOJENÍ

- **Kojení** je krmení novorozeného nebo malého mláděte mlékem z mléčné žlázy matky. Jedná se o způsob výživy mláďat, který je společný všem savcům včetně člověka.
- Dítě má sací reflex

- Ideální je aby dítě bylo **kojeno alespoň 6 měsíců**
- Mateřské mléko má ideální teplotu, složení a obranné látky
- Tvorba a vylučování mléka se nazývá **laktace**. Když dítě saje, **hormon oxytocin vypuzuje mléko z alveolů** (sklípků) mléčné žlázy do mlékovodů za prsním dvorcem a dále dítěti do úst

UMĚLÁ VÝŽIVA

- 3-5% žen své dítě nekojí, protože nemají mléko
- Mateřské mléko se nahrazuje umělou výživou.
Například **Nutrilon**
- Později příkrmování šťávami, přesnídávkami, mixovanou zeleninovou stravou,.....
- !!!!exotické ovoce, jahody... - alergeny

DĚTSKÉ NEMOCI

- **Bolesti břicha:** u kojenců jde většinou o nadýmání, které bývá způsobeno stravou.
- **Celiakie:** nesnášenlivost gliadinu, reakce na lepek. Vzniká většinou po zahájení příkrmování výrobky z obilí.
- <https://www.youtube.com/watch?v=HQZc-ChXhW8>

- **Horečka:** jedná se o reakci organismu na onemocnění. Často se může jednat o bakteriální infekci, které se tělo brání
 - Léky—Nurofen(od 3 měsíců)
 - !!!febrilní křeče!!! –
https://www.youtube.com/watch?v=xV_h-ole6RI
 - http://www.miminet.cz/clanky.php?id_rubriky=6&id_clanek=146
 - Následek málo tekutin při horečce, při zánětech,... Jsou-li křeče časté a silné může dojít k narušení zásoby mozku kyslíkem a následovat ztráta vědomí
- Kašel:** vyvolají jej bakterie, viry nebo cizí tělíska, která se dostali do dýchacích cest

- **Kopřivka:** alergická reakce kůže. U malých dětí často vyvolaná reakcí na určité potraviny. Po těle se tvoří malé pupínky, které jsou vyplněny plazmou, která přechází z těla do kůže
- Potraviny vyvolávající kopřivku: kiwi, med, ořechy, ryby, mušle, vajíčka, obilí a jahody – alergeny!
- https://www.google.cz/search?q=kop%C5%99ivka+u+d%C4%9Bt%C3%AD&biw=1366&bih=662&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwi3j8bwtcvPAhWEsxQKHeLiB0gQ_AUIBigB&dpr=1

○ **Moučnivka:** =soor

Jedné se o přemnožení kvasinek (Candida), které napadají sliznici dutiny ústní (tváře, jazyk,..) později celé trávicí dutiny.

Dítě nesmí žádné sladkosti, **ani slazený čaj.**

https://www.google.cz/search?q=kop%C5%99ivka+u+d%C4%9Bt%C3%AD&biw=1366&bih=662&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwi3j8bwtcvPAhWESxQKHeliB0gQ_AUIBigB&dpr=1#tbm=isch&q=mou%C4%8Dnivka+u+kojence

- **Prořezávání zubů:** bolest dásní, někdy může dojít i k zánětům vyvolávající ostrou bolest,...

Často se objeví i horečka, vyrážka nebo průjem

Rýma: při nákaze kapénkovou infekcí, potíže při dýchání nosem

Kojenci neumí dýchat pusou a smrkat, proto se jim musí rýma odsávat. Potíže jim dělá i pití- **neumí dýchat pusou**

- **Zácpa:** nestrávená potrava zůstává dlouho v tlustém střevě, zde se odvodní a stává se silně zahuštěnou, tuhou. Projevuje se bolestí břicha, křečemi, nepravidelnou stolicí, tuhou stolicí

BABY COLICA

- **stav, kdy dítě intenzivně pláče více jak 3 hodiny denně, nejméně 3 dny v týdnu**
- postihuje 15-40 % kojenců
- začíná ve 2. - 3. týdnu života, spontánně vymizí mezi 3. - 4. měsícem
- postihuje kojené i nekojené děti
- probíhá v návaznosti na jídlo, pozdě odpoledne a večer

Důležité!!!

- <http://rodina-deti.doktorka.cz/syndrom-sids/>
- <http://www.dobromysl.cz/scripts/detail.php?id=620>
- <http://www.rodina.cz/clanek5609.htm>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kojenec>

ZDROJE

- Brian Ward, *Péče o dítě 0-3 roky*, Osvěta 1996, 264 stran, ISBN: 80-88824-45-1
- Gisela Sommer, *Dětské nemoci*, Vašut 2007, 323 stran, ISBN:978-80-7236-526-5
- Miroslav Matoušek, *První rok dítěte*, Avicenum Praha 1987, 3 vydání, 264 stran, ISBN:08-012-87

